

29 Ιουλίου 2023

Η Αρτοκλασία και τι συμβολίζει...

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ο όρος Αρτοκλασία σημαίνει ο τεμαχισμός του άρτου και συναντάται μόνο στα

λειτουργικά βιβλία της Εκκλησίας μας. Η ακολουθία της Αρτοκλασίας εσφαλμένα λέγεται από τους πιστούς και αρτοπλασία.

Οι νοικοκυρές βάζουν τα δυνατά τους για να φτιάξουν την πιο όμορφη Αρτοκλασία.

Έτσι στη Λειτουργική, Αρτοκλασία αποκαλούμαι τον τεμαχισμό των άρτων που προηγουμένως έχουν ευλογηθεί από ιερέα ή Αρχιερέα και στη συνέχεια διανέμονται στο εκκλησίασμα. Οι ευλογούμενοι άρτοι είναι πέντε, ισάριθμοι δηλαδή μ' εκείνους που ευλόγησε ο Χριστός στην έρημο και στη συνέχεια διανεμήθηκαν στο πλήθος. Μαζί με τους άρτους ευλογούνται επίσης μικρές ποσότητες οίνου και ελαίου που φέρονται σε μικρές φιάλες.

Η τελετή της αρτοκλασίας ή της «ευλογήσεως των άρτων» είναι παλαιότατη λειτουργική πράξη και έχει τις ρίζες της στους αποστολικούς χρόνους. Θεωρείται κατάλοιπο από τις «αγάπες», τα κοινά γεύματα των πρώτων χριστιανών, που διασώζει και το αρχαίο όνομα της Θείας Ευχαριστίας (κλάσις του άρτου), καθώς και τον τρόπο τεμαχισμού και διανομής της.

“...και τους εξ αυτών μεταλαμβάνοντες πιστούς δούλους σου αγιάσον...”

Η Αρτοκλασία στις μέρες μας γίνεται και κατά την ακολουθία του όρθρου, αλλά κυρίως κατά τον εσπερινό της παραμονής δεσποτικής ή θεομητορικής εορτής αλλά και στις εορτές των Αγίων μας, επίσης Αρτοκλασία κάνουμε και όποτε το κρίνουμε εμείς ή ο πνευματικός μας αναγκαίο, η τέλεση δε του ιερού αυτού γεγονότος αποσκοπεί με τον συμβολισμό του πολλαπλασιασμού των άρτων από τον Ιησού στην έρημο, στην ευλόγηση του σπιτικού μας και στον πολλαπλασιασμό των υλικών αλλά και των ψυχικών αγαθών των οικείων και των φίλων μας.

Η Αρτοκλασία όμως αποσκοπούσε και αποσκοπεί ακόμα και στην θεραπεία πρακτικής μοναστικής ανάγκης. Στα μοναστήρια, δηλαδή, οι μοναχοί αφού νήστευαν ολόκληρη την ημέρα της παραμονής κάθε μεγάλης εορτής, ήταν υποχρεωμένοι να παραμείνουν στο ναό και να μην απομακρυνθούν, μετά τον εσπερινό, προκειμένου να συνεχίσουν την ολονυκτία και να τύχουν δια της αρτοκλασίας “παραμυθίας” και “στήριξης”. Η ευλογία των άρτων, “ανά πέντε”, του οίνου “ανά στάμνον μεστήν” καθώς και του ελαίου γινόταν με σύντομη ευχή αμέσως μετά τη λεγόμενη “λιτή”, (έπειτα από τη μεγάλη δέηση), περί το τέλος του εσπερινού. Ακολουθούσε ο τεμαχισμός και η διανομή από τον “κελλαρίτη” που βρίσκονταν στον νάρθηκα ή την λιτή, δηλαδή στο χώρο μεταξύ νάρθηκα και κυρίως ναού, όπου τελούταν η δέηση της “λιτής”, εξ ου και η ονομασία του χώρου. Μαζί με τον άρτο διανέμονταν, κατά το Τριώδιο και “ανά εξ ισχάδες ή φοίνικες” (ανά 6 σύκα ξερά ή χουρμάδες) και από “ενός κρασοβολίου οίνος” (ένα ποτήρι

κρασί). Το έλαιο που ευλογούνται πιθανώς χρησιμοποιούνταν στο μεγάλο κανδήλι του τιμώμενου Αγ

Ο άρτος, το βασικό στοιχείο τροφής του ανθρώπου, ευλογήθηκε ιδιαίτερα από τον Χριστό. Στην έρημο ο Κύριος ευλόγησε τους πέντε άρτους (και τα δύο ψάρια) και με αυτά χόρτασαν πέντε χιλιάδες άνδρες, χωρίς να υπολογίζονται οι γυναίκες και τα παιδιά. Στο Μυστικό Δείπνο χρησιμοποιεί τον άρτο για να παραδώσει το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Στους Εμμαούς, μετά την Ανάστασή Του, τα μάτια των μαθητών ανοίγουν και Τον αναγνωρίζουν κατά την ευλογία και την κλάση του άρτου. Ο Χριστός συμβολικά μίλησε για τον παραλληλισμό του άρτου με τον ίδιο τον εαυτό Του, που είναι ο «άρτος της ζωής», ο «άρτος ο ζων», ο «άρτος ο εκ του ουρανού καταβάς» (Ιωάν. στ, 35/51/41).

Ο άρτος συμβολίζει ακόμη την Εκκλησία, καθώς τα μέλη της -οι πιστοί- ήταν πριν διεσπαρμένα όπως το σιτάρι στους αγρούς, αλλά δια του Χριστού συνήχθησαν (συγκεντρώθηκαν) σε ένα σώμα.

Αλλά και εσχατολογικώς, ο άρτος θεωρήθηκε εικόνα της Βασιλείας του Θεού, καθώς οι συμμετέχοντες σ' αυτήν θα βρίσκονται σε πλήρη κοινωνία με τον Θεό δια της βρώσεως του ουρανού άρτου, που βρίσκεται στην τράπεζα του Κυρίου: «Μακάριος όστις φάγεται άρτον εν τη Βασιλεία του Θεού» (Λουκ. ιδ,15).

Ο άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης γράφει πως η αρτοκλασία είναι «άνωθεν παραδεδομένη εκ του Σωτήρος αυτού».

Στην τελετή της Αρτοκλασίας, τους πέντε άρτους προσφέρουν οι πιστοί, μαζί με έναν ακόμα πρόσφορο για την Αγία Πρόθεση, φέρνουν επίσης λάδι και κρασί ενώ στο τραπέζι της Αρτοκλασίας ανάβουμε συμβολικά και πέντε κεριά από αγνό μελισσοκέρι. Συνήθως οι εορτάζοντες, οι οποίοι προσφέρουν και τα δώρα αυτά στην εκκλησία, συμπληρώνουν προαιρετικά την προσφορά τους με αγνές λαμπάδες για την Αγία Τράπεζα, θυμίαμα, καρβουνάκια και φυτιλάκια για τις καντήλες του ναού και οτιδήποτε άλλο χρησιμοποιείτε για την τέλεση της Θείας Λειτουργίας που θα ακολουθήσει και που εκείνη την ημέρα γίνεται για τους ιδιαίτερα που εορτάζουν, ενίοτε δε οι εορτάζοντες προσφέρουν και λουλούδια που θα στολίσουν την Αγία Τράπεζα, ή χρήματα, για τις ανάγκες της εκκλησίας τους, για να ευλογηθούν αυτοί και τα σπιτικά τους, ενώ στο τέλος της τελετής παίρνουν έναν ευλογημένο άρτο στο σπίτι τους ο οποίος κόβεται στο γιορτινό τραπέζι, οι δε υπόλοιποι ευλογηθέντες άρτοι διανέμονται στους εκκλησιαζομένους, γεγονός που φανερώνει ακόμη περισσότερο τη σχέση της αρτοκλασίας προς τις παλαιές «αγάπες» των πρώτων χριστιανών.

Πηγή: askitikon.eu